

เอกลักษณ์บางอย่างของภาษาไทย *

ศาสตราจารย์กระแสร มัลยาภรณ์

M.S. (Education)

Cert in Lit. Evaluation

เมื่อพูดถึง “เอกลักษณ์” ผู้ฟังก็อาจจะเข้าใจไปว่า คือลักษณะเป็นเอก ผู้เขียนเห็นว่าจะถ้อยอย่างนั้นก็ถูก แต่ก็ต้องต่อไปด้วยว่า คงจะมี “โทลักษณะ” “ตรีลักษณะ” ฯลฯ ด้วย เขาเรียนวิชานั้นเป็นวิชาโทวิชาตรี ฯลฯ แต่เราเรียน เป็นวิชาเอก เราจึงควรจะ “แน่” กว่าเพื่อน ๆ ด้วย ถ้าผู้อ่านเข้าใจคำว่า “เอกลักษณ์” ตามความหมายที่ผู้เขียนว่ามาแล้วนี้ ก็เป็นอันว่าเรา คือผู้อ่านและผู้เขียนคงจะไปกันด้วยดี

“เอกลักษณ์ของภาษา” นั้น ฟังแล้วก็รู้สึกแปร่งหูนิด ๆ แต่ยั้งดีที่เป็นแค่ เอกลักษณ์ uniqueness หาใช่ “อัจฉริยภาพทางภาษา” “genius of the language” อย่างที่เคยใช้กันมาแต่ก่อนไม่ ความหมายของคำว่า “อัจฉริยะ” และ “เอก” นั้น จะใกล้เคียงกันแค่ไหนผู้เขียนจะไม่ขอกล่าวถึง หากเป็นแต่เพียงว่ารู้สึกแปลก ๆ ดี ภาษาก็มีอัจฉริยะ ถ้ากระนั้นก็อาจจะจะมี “โง่เง่า เต่าตุน idiot” อยู่เหมือนกันก็ได้ถึงอย่างนั้น ๆ ภาษาแต่ละภาษานั้นส่วนใหญ่ต้องเป็น “เสียงเจียบส่วนใหญ่” คือธรรมดา ๆ เหมือน ๆ กัน และถ้าใครยังติดใจ คำว่า “อัจฉริยะ” อยู่ ก็เอาเป็นอันว่าก็เหมือน ๆ กับ “เอกลักษณ์” นั้นเองจะได้ “ไปด้วยกันได้” เช่นเคย

ในขณะที่สอนกวีนิพนธ์อังกฤษขั้นต้นอยู่นั้น ผู้เขียนอดไม่ได้ที่จะต้องยกบทร้อยกรองที่มีชื่อว่า English Is A Queer Language (ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งและปีที่แต่ง) มาให้ฟังกัน :

We'll begin with box, and the plural is boxes,

But the plural of ox is oxen, not “oxes.”

You may find a lone mouse and a whole lot of mice.

But the plural of house is houses, not “hice”

เจตนาของร้อยกรองบทนั้นจะเป็นอย่างไรก็ช่างเถิด เราสนใจกันแต่เพียงคำแบบนั้นจริง ๆ คือ foot, goose, tooth, louse, mouse, man และ woman รวม 7 คำ ซึ่งเมื่อทำเป็นพหูพจน์ก็ต้องเปลี่ยนรูป เรียกว่า mutation plurals ภาษาอังกฤษกลางและเก่ามีมากกว่านี้แต่ปัจจุบันเหลือแค่นี้ ในร้อยกรองบทนั้นพูดถึงคำแบบนี้เสีย ๕ คำ เหลือที่ยังไม่ได้พูดเพียง ๒ คำคือ louse และ woman เท่านั้นส่วน ox เป็น oxen นั้นเขาเรียกว่าเป็น plurals by adding-n (ของเท่านั้นยังมีอีก เช่น shoe เป็น shoon ที่ใช้ในปัจจุบันก็มีคำอื่น ๆ เช่น children และ brethren เป็นต้น

* คัดมาจากหนังสือ เอกลักษณ์บางอย่างของภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม, 3 : 12 ตุลาคม 2528 น.8-12. ซึ่งแต่งโดยศาสตราจารย์กระแสร มัลยาภรณ์ อดีตอาจารย์วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน (มหาวิทยาลัยบูรพาปัจจุบัน)

ทั้งนี้โดยการเปลี่ยนแปลงในกลางคำนั้น ๆ ด้วย (แต่ยังไม่ใช้จุดประสงค์ที่จะอภิปราย เช่นเคย)

พูดกันในปัจจุบันแล้ว จริงอย่างที่นักกลอนภาษาอังกฤษผู้นั้นว่า ถ้าไม่เติม s ในเมื่อเป็น plural ทำไมยังมีข้อยกเว้น exceptions อยู่อีกมากถ้า ox เป็น oxen, box ก็ควรจะเป็น boxen ด้วย ถ้า mouse เป็น mice, house ก็ควรจะเป็น hoxen ได้ เมื่อไม่ได้เพราะไม่มีใครใช้ ก็ถึงปัญหาโลกแตกว่า ทำไม และทำไม

พหูพจน์ของไทยนั้น มิได้เป็นไปตามนั้น เราก็อธิบายกันอยู่ดีว่าภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด เดิมมีพยางค์เดียวและมีหลายเสียงดนตรีซึ่งนับเป็นเอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่งของไทย คล้าย ๆ กับภาษาจีน ญวน ฯลฯ และต่างกับภาษาตระกูลอินโดยูโรเปียน ทั่วไปแล้ว “เอกลักษณ์ทางภาษา” ก็อาจเป็น “เอกลักษณ์ของตระกูลภาษา” ก็คงได้เหมือนกัน

ลักษณะการเป็นพหูพจน์ของคำในภาษาอังกฤษนั้น เห็นจะถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของเขา เป็น “ลักษณะเฉพาะทางของภาษาอังกฤษ English language specifics” ไม่ใช่ “ลักษณะสากลของภาษา Universals of language” ส่วนเอกลักษณ์ของเรานั้น คือลักษณะนามบอกลักษณะ ของสามัญนาม ลักษณะนามของเรานั้น มีมากยิ่งขึ้นมาแต่ทำให้ Collective noun ของภาษาอังกฤษไม่ ภาษาอังกฤษใช้คำนามเดิมเปลี่ยนรูปบ้างแต่ภาษาไทยต้องมีลักษณะนามรับลักษณะนามมีมาก แม้แต่ผู้เขียนเองก็ยังคงมีการบอก

ชนิด : ปี่หนึ่งเลา เจ้าสององค์ ไช้สามฟอง
ไบไม้สี่ใบ ข้างห้าเชือก วัวหกตัว

หนังสือเจ็ดเล่ม เลื่อยแปดป้าน
มะม่วงเก้าลูก ยักษ์สิบตน กระจก
สิบเอ็ดบาน นาฬิกา สิบสองเรือน
ธงสิบสามคัน กำไลมือสิบสี่ขอน
 ฯลฯ

หมวดหมู่ : ทหารหนึ่งหมื่น ข้าวเปลือกสอง
กอง ด้ายสามใจ (หรือมัดหรือ
กลุ่ม) ผืนผ้า สวนห้าหน่วย เขียน
หกบาท พุทธศาสนาเจ็ดนิกาย
อาหาร แปดสำหรับ โรงเรียนเก้าโรง
จากสิบดับ กระเทียมสิบเอ็ดจาก
 ฯลฯ

อาการ : พลุหนึ่งจิบ ผ้าสองม้วน เชือกสาม
มัด หนังสือสี่เล่ม ป่านห้ากลุ่ม
อวนหกปาก โห่เจ็ดลา รบแปด
เพลง ฯลฯ

สถานะ : (หรือลักษณะ) ดาวหนึ่งดวง
ดินสองแ่ง แหวนสามวง
กระดาสี่แผ่น ผ้าห้าผืน หินหก
ก้อน ข้าวเจ็ดฟ่อน นกแปดตัว
รถเก้าคัน ซองจดหมายสิบใบ
ธนบัตรสิบเอ็ดฉบับ เรือสิบสองลำ
บุหรี่ยี่สิบสามมวน ไม้ซุงสิบสี่ตัน
ปิ่นโตสิบห้าสาย (เถา) อวนสิบ
หกหลัง ลำแพนสิบเจ็ดแผ่ ฯลฯ

รายชื่อ : คนหนึ่งคน จังหวัดสองจังหวัด
ประเทศสามประเทศ ฯลฯ

เท่าที่ยกตัวอย่างนี้ อาจจะมากกว่านี้ก็ได้
สิ่งของเหล่านี้แม้จะมีจำนวนมาก แต่ก็พิจารณาถึง
แต่ละสิ่ง นี่เป็นเอกลักษณ์ นี่เป็นระบบการจำแนก
แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ทำไม ทำไมถึงกำหนดให้

เรียกเช่นนั้น เพราะเราก็อ้อมรู้อยู่แก่ใจดีว่า
เวียนหัวจะตายไปแต่ Collective noun ของภาษา

อังกฤษนั้น มิได้เป็นชื่อของสิ่งนั้นแต่ละชื่อ
หากเป็นชื่อของกลุ่มของสิ่งนั้น เช่น

a band of wolves	a gaggle of geese
a bevy of squirrels	a gang of thieves
a bunch of grapes	a group of boys
a chain (herd, string) of camels	a grove of bamboos
a clump of bamboos	a herd of zebras
a cluster of grapes	a jury of twelve
a collection of specimens	a mob of people
a colony of gulls	a pride of lions
a company of soldiers	a row of leaves
a convey of quails	a school of fish
a crowd of people	a shoal of bream
a drove of cattle	a squadron of bombers
a family of skunks	a stand of trees
a fleet of ships	a string of horses
a flight of swallows	a swarm of bees
a flock of ducks	a window of hay etc.

ความนึกประการแรกหลังจากที่เห็นนี้
ก็ชักกับความนึกเดิม ทำให้ถึง เรียกอย่างนั้น
ความนึกประการที่ สอง Collective noun
ไม่ใช่ลักษณะนามน่าจะเป็น descriptive noun :
ซึ่งเขาไม่มี Collective noun นี้เทียบเป็นไทยควร

จะเป็น สมุหนาม

สมุหนามของเรานั้น ไม่ใช่เล่น แม้จะหมาย
ถึงสิ่งของอย่างนั้นที่มีอยู่มากด้วยกัน . แต่ก็บาง
ครั้งอาจจะนึกว่าทำไมถึงตรงกับหมวดหมู่ของ
ลักษณะนามก็ได้ ก็นับว่าน่าดูอยู่ :

สิ่งของ	เอกพจน์	พหูพจน์
ช้าง	เชือก	โขลง
ผม(น.)	เส้น	ปอย
ผึ้ง	ตัว	ฝูง
ภิกษุ	รูป	สงฆ์
ภูเขา	ยอด	เทือก
ไม้ไผ่	ลำ	กอ

แต่ภาษาอังกฤษมีเอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่งที่เราไม่มี คือ

เพศผู้	เพศเมีย
Buck	doe
Colt	filly
Cock	hen
Fox	vixen
Hound	bitch
Ram	ewe
Wizard	withch

ของไทยนั้นเห็นจะมีแต่

นอกนั้นเดิม

หรือ

อาจจะแถม ลูก-เช่น

พลาย, กระหัง (!)

-ตัวผู้

พ่อ

ไก่ตัวผู้ ลูกไก่

พ่อไก่ ลูกไก่

พัง, กระสือ (!)

-ตัวเมีย

แม่-เป็นส่วนใหญ่

ไก่ตัวเมีย

แม่ไก่ตัวเมีย

ในกรณีนี้ ถือเป็น prefix ภาษาไทยได้สบาย

เรามี

แต่ภาษาอังกฤษนั้น

ที่ใช้ prefix แบบไทยก็มี

พ่อวัว

ลูกวัว

แม่วัว

bull

calf

cow

he-goat

she-goat

แต่ลูกกลายเป็น kid ไปเสียนี้

ถ้าอย่างนั้น เราจะใช้ suffix แบบนั้นก็ยังได้เป็นแพะตัวผู้แต่ ลูกแพะ ต้องใช้ prefix นี้กระมัง
เอกลักษณ์ทางภาษา !

ภาษาอังกฤษนั้นมีคำที่สะกดด้วยตัวอักษรเหมือนกัน เข้าลักษณะควรจะอ่านแบบเดียวกัน แต่
เวลาออกเสียงจริงกลับไม่ยักกะใช้

go-to-gold, wild-lives (n)-lives (v)

และ deny-enemy เป็นต้น

ส่วนภาษาไทยนั้น ตรงกันข้าม ตัวสะกดหรือตัวอักษรท้ายหรือท้าย ๆ ต่างกัน แต่ออกเสียงเหมือนกัน
กาญจน์ กานต์ กาน (พลู) การ กาล กภาพ เหล่านี้ ออกเสียงเป็น "กาน" หมด ดังนั้นเป็นต้น

อย่าถามว่าทำไม นี่กระมังเอกลักษณ์ !

ร้ายไปกว่านั้น ปืนกระบอกหนึ่งลั่น ไทยว่า บัง! อังกฤษว่า bang! เรายืนยันว่า เราถูก เขาผิด เขาก็ยืนยันว่า เขาถูก เราผิดอย่างนั้นใครถูกใครผิด หรือไม่มีใครผิด มีแต่คนถูก ?

ถ้าเอาไก่ตัวหนึ่งมาขันในห้องอันมีคนหลายคนหลายชาติอยู่ ถามที่เกิดขึ้นว่าใครได้ยินเป็นเสียงอะไร

ชาติ	เรียกว่า	ขันว่า
ไทย	ไก่	เอ็ก-อี-เอ็ก-เอ็ก
บาลี(ภาษา)	กุกกุก	เอ-อี-เอ็ก-เอ็ก
สันสกฤต(ภาษา)	กุกกุก	เอ-อี-เอ็ก-เอ็ก
อังกฤษ	cock	cock-a-doodle-do!
ฝรั่งเศส	(le)coq	Coco-rico!
เยอรมัน	(der)Hahn	Kiki-riki!
เดนมาร์ก	tupp	Kyke-liky!
อิตาลี	gallo	Chichchi-richi!
สเปน	gallo	quiqui-riqui!
ญี่ปุ่น	(ไม่ทราบ)	kokko-kokko!
มาเลย์(กลาง)	อะยัม	กึก-เก-เก-กึก
(ไทยสี่จังหวัด)	อะแย	อุ๊ก-เอ-เอ-อุ๊ก
ฟิลิปปินส์	ต้าตะยอ	กึก-กะ-อา-โอ๊ก
อินโดนีเซีย	อะยัม	ค็อก-โก-รอง-จ็อก
พม่า	(ไม่ทราบ)	โอ-อี-อ้าง-เอ็ด

ที่นี่ แต่ละชนิดมีเอกลักษณ์ของตนเอง !

ผู้เขียนเคยอ่านคอลัมภ์ข่าวขัน “ตลกเทศ” ของ “นิชา” ใน ต่วยตูน ฉบับ ๙ : ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๓ น. ๑๖๐ ชอบใจมาก เขาว่า

ไทยออกเสียงจามว่า ฮัดแซย !

อังกฤษ

สneeze !

sneeze !

จีนว่า

นีสเน !

nesen !

ญี่ปุ่นว่า

กุซามิ !

kushami !

ยิวว่า	อิตุช !	itush!
โปแลนด์ว่า	คิชนีชี !	kychniecie !
เชคโกสโลวะเกียว่า	ไคชูติ !	kychuati !

และสรุปลงด้วยคำว่า ของไทยห่างจากเสียงจริง ๆ กว่าเพื่อน (ซึ่งผู้เขียนก็ไม่แน่ใจนัก)

ผู้เขียนยก “ตรรกวิทยา” ข้อหนึ่งมาให้ห็นิตดู

คนสร้างภาษา

คนไม่ค่อยมีเหตุผล

ภาษา (จึง) ไม่ค่อยมีเหตุผล

ฟังแล้วน่าเคลิ้มตาม แต่ที่แท้จริงแล้วนั้นพาลจะเป็น “อตรรกวิทยา” เสียมากกว่า ทั้งในความไม่มีเหตุผลของภาษาก็มีความมีเหตุผลอยู่ไม่น้อยเลย เมื่อท่านได้ฟังชนนื้ออย่าเพิ่งไม่เข้าใจ กรุณาคิดสักครู่แล้วก็จะเข้าใจด้วยก็ได้

ลักษณะบางอย่างของภาษาไทย

๑. ภาษาไทยนั้นมี “ศักดิ์” ของศัพท์ด้วย

ศักดิ์นั้นมีใช้ศักดิ์นา แต่เป็นการแสดงความนอบน้อมเคารพยิ่งเพราะจะแสดงว่าเราเป็นผู้รู้ผู้ฉลาดแค่ไหน ขอยกตัวอย่าง คำว่า กิน เรายังมีคำ “ไวพจน์” อื่น ๆ คือ ทาน รับประทาน รับประทาน หม่ำ อ้ม เคี้ยว จุก ยัด ชัด พัด แดก สวาปาม แดกเลือด ฉั่น เสวย

สมัยหนึ่งประมาณ ๒๔๘๖ ท่านผู้นำเกิดเห็นว่าภาษาไทยมีคำไวพจน์มากนักคงจะเวียนหัวเลยสั่งให้เปลี่ยนไปใช้ในอีกลักษณะหนึ่งมีคำไวพจน์น้อยลงมาก ท่านว่าเราสู้ภาษาอังกฤษไม่ได้เพราะเรามีคำไวพจน์น้อย

ขอประทานโทษเถิด ท่านยังไม่วู้

ภาษาอังกฤษนั้น นอกจากคำว่า eat แล้ว ยังมี bolt, chomp, devour, dine, fare, feast,

feed, gulp, lunch, munch, subsist, sup, sustain, swallow, take, wolf, etc. นี้ไม่ได้พูดถึงความหมายที่อาจแตกต่างกันไปบ้าง เช่น devour = ชมำ และ wolf = สวาปาม บางคำเป็น honorifics ยกย่องคล้าย ๆ กับ “ศักดิ์” ชั้นดีบางคำก็เป็น euphemism คือเปลี่ยนให้มีความหมายไพเราะขึ้น เช่นจาก devour เป็น feast เป็นต้น

ใครว่าภาษาเรายังไม่ดี ไม่ทันสมัย ศักดินา ฯลฯ นั้น คนนั้นรู้จักภาษาอื่นดีแล้วหรือ

ขอประทานโทษอีกครั้ง !

๒. ว่าด้วย “ยมก”

เราเคยสงสัยบ้างหรือไม่ว่าทำไมเราจึงใช้ “จ” แทน “ยมก” เราทราบอยู่แล้วว่า “ยมก” แปลว่า “คู่” แต่ทำไมถึงใช้ “จ” แทนความหมายว่า “คู่” ในขณะที่อักษรตัวอื่น ๆ ใช้แทนเสียงเท่านั้น เช่น “ง” ก็ใช้เป็นอักษรนำหรือสะกดโดยออกเสียงเท่ากับ “ง” หาใช่ในความหมายว่า “งอ” ไม่

ผู้เขียนเชื่อว่า เราใช้ “๒” แทนยมก ยกตัวอย่าง “เร็ว ๒” “ช้า ๒” “๒” ในที่นี้หมายความว่า ออกเสียงซ้ำคำนำหน้าอีกครั้งหนึ่ง เท่านั้นเอง ต่อมาหลายร้อยปีเราก็เขียนหวัดเข้าหวัดเข้า

เอกสารราชการ ที่เราใช้ภาษาอื่น ๆ เช่น อังกฤษ และแม้เอกสารส่วนตัวที่ต้องใช้ภาษาอื่น ๆ เช่น อังกฤษ ฯลฯ สรุปว่า เราต้องทำในกรณีที่ต้องใช้

ในการแปลงอักษรเช่นนั้น เราคงจะไม่ใช้ตรงตามประกาศราชบัณฑิตยสถานที่ถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมัน พ.ศ. ๒๕๔๒ เพราะยุ่งยาก และเห็นควรใช้แต่ในหมวกปราชญ์ หรือผู้สมัครใจ ผู้สนใจเท่านั้นอย่างเรา ๆ ผู้เป็นชาวบ้านคงยุ่งด้วยไม่ไหว เช่นเขามีเครื่องหมาย ผันเสียง (tone notation) ยกตัวอย่างตัว a มี a a a a และเสียงสั้นยาว -h หรือที่บางแห่งก็ใช้ Macron- บ่งว่าสระนั้นออกเสียงยาว เช่นถ้าจะให้ชัดเจนก็ต้องเขียนเป็น Toshiro Mune ไตชิโร มิฟูเน่ ดาราภาพยนตร์ระหว่างชาติญี่ปุ่น เป็นต้น

มีการเขียนอีกอย่างหนึ่งซึ่งคงจะใกล้เคียงกับเสียงจริงมาก คือ IPA หรืออักษรโพนติกสากล International Phonetic Alphabet แต่ประชาชนธรรมดาจะไม่เขียนเพราะไม่รู้เรื่องด้วยมีสัญลักษณ์แปลก ๆ มาก เช่น ae (แ) oe (เออะ) oi (อือย) a (อะ) และ n (ง) เป็นต้น

การแปลงอักษรไทยเป็นโรมันที่เราใช้กันนั้น ในแง่ของสระเราควรจะต้องตามการออกเสียงแบบ อิตาลี : a เป็น อา, e เป็น เอ, i เป็น อิ, o เป็น โอ u เป็น อุ แต่เราก็ต้องดูความสะดวกด้วย เช่น สूरีย์ ถ้าไม่เขียนเป็น Suri ก็อาจจะอ่านลำบาก ถ้าเป็น Suree ก็ค่อยดีขึ้น เป็นต้น

การใช้สัญลักษณ์ทำให้สระออกเสียงผิดไปจากรูปเดิม นั้น ในภาษาอื่น ๆ ก็ยังมีอีก เช่น a, “= umlaut” ภาษาเยอรมัน ภาษาสแกนดิเนเวียเช่น Granna แกรนนา (ชื่อเมืองในสวีเดน) เป็นต้น *

พูดถึงคำแบบนี้ ยังพอเข้าใจ อีก เพื่อนคนหนึ่งของผู้เขียนมีนามสกุลว่า “เจริญศิลป์” ถ้าถอดตามแบบออกเสียงก็เป็น Charoensin ก็อาจกลายเป็น “เจริญสิน” ไป นั่นไม่สำคัญเท่าไร ที่เขาเดือดร้อนมากก็คือว่าเสียงสุดท้ายกลายเป็น Sin (=บาป) ไปจะอย่างไรกันดี ดีไม่ดีเห็นจะต้องเป็น sinn เป็นรูปไอริชไปเลย

นามสกุลนี้ยังมีปัญหามากกว่านาม เช่น นามสกุลของผู้เขียนนี้ “มัลยาภรณ์” แปลงแบบถอดอักษรก็เป็น Malyabharana ลองนึกดูอีกทีเถิดว่า ถ้าจะขึ้นเครื่องบินในต่างประเทศ และเขาเรียกว่า “มิสเตอร์แมลยาภารานา” มิสเตอร์นั้นจะอย่างไร ดีไม่ดีก็นั่งเฉยเพราะไม่รู้เรื่องจำไม่ได้ว่านั่นคือนามสกุลของตัวเอง เพราะฉะนั้นผู้เขียนก็เลยใช้ Malyapom เสียให้รู้แล้วรู้รอดไปถึงเขาจะอ่านว่า “แมลยาภรณ์” ก็ยังดีกว่า “แมลยาภอรณ” เป็นกอง ส่วนเหตุที่เขียนเช่นนั้น ไม่เขียนเป็นแบบออกเสียงว่า “พอน” ซึ่งอังกฤษออกได้ชัดเจน ก็เพราะเกรงว่าจะกลายเป็น pawn (จ่านา) ไปเสีย เท่านั้นเอง ผู้เขียนเห็นว่าพยางค์เหล่านี้จะตัดต่อ แยก ออกจากคำเดิมไม่ได้เป็น

* สัญลักษณ์บางอย่างที่ใช้ภาษาอังกฤษนั้น ถ้าจะเปิดพจนานุกรมส่ง ๆ ไปก็อาจหาไม่พบ มีหลายอย่างเช่น a = accent grave อีกของคักรัฟ ภาษาฝรั่งเศส อังกฤษเป็น grave เช่นกัน, a = accent aigu อีกของคั เดกู (F) อังกฤษเป็น acute, a = accent circonflex อีกของคั ซีร์คองฟเลกซ์ (F) อังกฤษ เป็น circumflex เซอร์คัมฟเลกซ์ แล้วยังมี ~ = curl, = bscurve, ° = turned period,

* = asterisk, - = macron เป็นต้น

เด็ดขาดเพราะฉะนั้นจึงไม่ควรแปล sin, pawn, porn, etc. เมื่อคิดได้ดังนี้แล้วก็ตั้งใจเป็นอันมาก

ผู้เขียนเชื่อว่า ในการแปลงตัวอักษรจากไทยเป็นโรมันนั้น โดยเฉพาะชื่อและนามสกุล ควรจะแปลงโดยใช้แบบวิธีออกเสียงมากกว่าแบบถอดตัวอักษร แต่ก็มีอุปสรรคบางอย่างที่อาจจะเกิดขึ้นได้เช่นในกรณีของนามสกุลบางสกุลหรือชื่อบางชื่อ เพราะฉะนั้นแม้เราจะใช้วิธีออกเสียง แต่ก็ต้องพิจารณาถึงความคุ้นเคย ความสะดวกและถูกต้องตามเสียงพูดพอสมควร หากจะผิดแผกไปบ้าง ถ้าได้พิจารณาโดยรอบคอบแล้ว ก็ควรจะอดลุ่มอล่วยให้ได้ มิฉะนั้นแล้วก็กลายเป็นปัญหาที่ท้อความยุ่งยากให้ไม่น้อย

๕. ญญ = g - n

เมื่อเราเห็นชื่อเขียนเป็นอักษรโรมัน เราก็มักนึกว่ามันเป็นภาษาอังกฤษ ต่อเมื่ออ่าน (ออกเสียงหรือไม่ก็แล้วแต่) จึงจะรู้ว่ากลายเป็นภาษาอื่นไปแล้ว แต่บางคำนั้น ๆ ก็ยังอยู่ในภาษาอังกฤษหากไม่ใช่คำอังกฤษเท่านั้น ขอยกตัวอย่างคำที่พยางค์ต้นลงท้ายด้วย g-n แล้วขึ้นพยางค์ใหม่คำนั้น เมื่ออ่านออกเสียงจะไม่ใช่ g-n หากเป็น n-g ว่าเป็น n-g ไม่ใช่ ng ก็เพราะต้องการให้เห็นว่ามันไม่ใช่ตัว ง g-n นั้นควรเป็น ค-น สมมุติว่าอ่าน g เป็น ยี ก็จะเป็น ย-น นี่ว่าโดยอนุโลมพูดอย่างนี้อาจจะงงเอาเป็นว่า g-n นั้น = ญญ ก็แล้วกัน และแน่ใจว่าคำที่มีลักษณะเช่นนั้นไม่ใช่ภาษาอังกฤษด้วย

ตัวอย่างนั้นมีหลายคำ เช่น

วีว่า เอสปาญญา Viva Espagna!
(สเปนจงเจริญ - คำร้องอวยชัยในการแข่งขันฟุตบอลโลกประจำปีนี้)

คองญัค Cognac (ที่เราเขียนกันว่า “คอนยัค” หรือ “คองญัค” นั้นแหละ)

อันนา มัญญานี Anna Magnani ดาราชาวอิตาลี เป็นต้น

ที่ว่า g-n (ญญ) ไม่ใช่ภาษาอังกฤษนั้น เพราะเป็นเสียงขึ้นนาสิกตาลูเซ-เล็กน้อย เป็นเสียงพวกโรแมนซ์ อันมี โปรตุเกตุ สเปน ฝรั่งเศส อิตาลี เหล่านี้ ภาษาอังกฤษจะไม่มีแน่นอนเลย

นี่ก็คือเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของภาษาตระกูลโรแมนซ์

แม้แต่คำ ญ ญญ ของเรา เป็นไม่ได้หรือไม่ว่าท่านสร้างขึ้นโดยมีเจตนาที่จะให้ใช้กับคำต่างประเทศ เช่น

กาญจน์ ญ=น

ญานี ย=ญ

อรัญญิก ญญ=นย

หรือว่า ถ้า ญ เป็นตัวสะกด ก็ = น แต่ถ้าเป็นตัวนำ (ของพยางค์หรือคำ) ก็ = ย กลับไปพูดถึง “ญ = น” ฯลฯ เราพูดดังนั้นได้ แต่ถ้าพูดว่า

เมื่อ น=ญ

และ ย=ญ

ดังนั้น นย ก็=ญญ

นี่คงจะไม่ได้

เหตุที่ไม่ได้นั้น นึก ๆ ไปแล้วมีนิดเดียวคือกลัวว่าเราจะพูดเป็น

“ดังนั้น น จึง=ยและญ ด้วย”

ถ้าเป็นเช่นนั้นก็ไปกันใหญ่แน่ ๆ รับรองได้ เพราะเท่าที่วามานี้ผู้เขียนเองก็ซังกง ๆ แล้วเหมือนกัน ดังนั้น ความยุ่งยากซับซ้อนจึงเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของภาษา

ในอเมริกาภาคตะวันตกนั้นมีแนวผาอยู่มาก พวกสเปนและเม็กซิกันเรียกว่า Canon (Curl over n) เมื่อก่อนเขาเขียนเช่นนั้นและอ่านว่า “แคนยอน” เดียวนี้เขียนตามอย่างที่เขาอ่านเป็น Canyon ไปหมดแล้ว

ข้อสำคัญอยู่ตรงที่ว่า เห็นได้ชัดเลยว่า n = น - ย

แต่เมื่อ น - ย = ญญ

เพราะฉะนั้น n = ญญ

เมื่อเราพิสูจน์แล้วว่า ญญ = g - n

เพราะฉะนั้น n ก็ = g - n

นี้เป็นไปได้ และเป็นภาษาเดียวกันหรือตระกูลภาษาเดียวกันด้วย ตัวอย่างมีมาก เช่น Dona, Senorita เป็นต้น

กลับไปพูดเรื่อง “แคนยอน” อีกที เมื่อ นย = ญญ เราก็คควรเขียนใหม่เป็น “แคนญญอน” คงจะน่าดูพิลึก ใครอยากจะทำอย่างนี้แล้วแต่เกิดแต่ผู้เขียนหาเอาด้วยไม่ ถือว่าเป็น wrong syllogism หรือใครจะเถียง

๖. wh- hw และ f-v-w

สองสังเกตดูจะเห็นว่า

white อ่านว่า ฮไวท์ แทน วไฮท์ (แต่ตัว “ฮ” นั้นออกเสียงเพียงครั้งเดียว)

What อ่านว่า ฮว็อท แทน วฮ็อท

Where อ่านว่า ฮแวร์ แทน วแฮร์

When อ่านว่า ฮเวิน แทน วเฮิน

Why อ่านว่า อวาย แทน วฮาย

แต่ Who หา อ่านว่า ฮวู แทน วฮู ไม่กลับอ่านเป็น “ฮู” เฉย ๆ นี้รวมถึง Whom และ Whose ด้วย

ทำไม ทำไม

ตอบได้อย่างภาคภูมิว่าไม่ทราบครับ ถึงจะมีเหตุบังก็เบือแล้ว สรุปว่าก็เขาอ่านเช่นนั้นก็แล้วกัน

ยังมีเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งในการออกเสียงภาษาอังกฤษ คือความแตกต่างระหว่าง f-v-w ซึ่งเราคิดว่าเป็น ฟ-ว ที่เป็น v นั้นเรานึกว่าเป็น /ว / เหมือนกัน เหมือนกับ w ความจริงไม่ใช่เลย ลองคิดง่าย ๆ ก็แล้วกัน ถ้าใช้เราคงใช้เพียงตัวเดียว ตัดทั้งอีกตัวหนึ่งไปเสียจะเป็นการประหยัดกว่ากันเยอะ

เราเคยนั่งรถไฟล์มาแล้ว รถไฟล์นี้ภาษาของเขาว่า Volk หรือ Volkswagen (คือ Folks' wagon หรือ ประชารถ) * ถูกละนั้นเป็นภาษาเยอรมัน แต่ภาษาเยอรมันก็มีสัมพันธภาพอันใกล้ชิดกับภาษาอังกฤษโดยเฉพาะในสมัยนั้น ความจริงแล้ว v=f หรือนั่นเอง

อีกนัยหนึ่งเราเอาพินกดริมฝีปากล่างดันนอก แล้วเปล่งเสียง “เวอะ” จะเกือบเป็น “เฟอะ” แต่ไม่ใช่ นั่นแหละคือเสียง v (ตัววี)

ถ้าเราจะบ่นว่า โห เย็นหิว ฉันทจะเอาอย่างนั้นแหละ ใครจะทำไม คำตอบก็คือว่า ไม่มีใครทำไมเรา แต่เขาเอาอย่างอื่นหมดเขาไม่รู้ เรื่องเราแสดงออกมว่าเราจะเอาอย่างนี้ ขอยกเอา

* สมัยหนึ่ง ผู้เขียนยังรับราชการอยู่ที่บางแสน ต้องผ่านบางนา-ชลบุรีเป็นประจำ ตรงปากทางเข้าบางนา-ชลบุรี ชำมือถ้าจะเข้ากรุงเทพฯ เป็นที่ตั้งของบริษัทขายรถไฟล์ ชื่อบริษัท “ประชาชนนคร” ผู้เขียนเห็นว่าเหมาะสมนัก แม้ว่า “ยนต์” จะไม่ใช่ wagon หรือ wagen แต่พออนุโลมได้ ผู้จัดการใหญ่

ชื่อเป็นตัวอย่าง “วิภา” เราเขียนเป็น Wipa ก็ได้ Wibha ก็ได้ Vipa ก็ได้ การเขียนที่ถูกแบบ Transliteration นั้นเป็นอย่างหลัง แต่เราเขียนอย่างสะดวกทั้งปากกาและปากพูดให้เป็นอย่าง ที่ ๓ คือ Vipa ก็ยังได้ เมื่อเป็นดังนั้น ฝรั่งเศสจะอ่านเป็น ฟิปา, ฟิภา ถ้าจะให้ออกเสียงภาษาไทย เป็น วิ-ภา ก็ต้องอย่าง ที่ ๒

เมื่อเป็นอย่างนี้ เราก็ทำไม่ถูก ถามว่าจะให้ทำอย่างไร ผู้เขียนก็ได้แต่ตอบว่า เลือกเองก็แล้วกัน ผู้เขียนหาไม่รู้ด้วยซ้ำ

นี่แหละคือความเป็นคน (ไทย)+เอกลักษณ์ทางภาษา

ของบริษัทนั้นถ้าผู้เขียนจำไม่ผิดคือ ม.จ.ปิยะรังสิต สวามิ้อง (ท่านนี้ต่อมาทรงเป็น) พระองค์เจ้าวิภาวดีปัจจุบันบริษัทนั้นเลิกกิจการไปแล้ว

๗. อ่านอย่าง-เขียนอย่าง

เราประหลาดใจหรือไม่ที่เราอ่าน

“อียิปต์” ว่า “อีหีบ”

“ยุโรป” ว่า “ยูโรป”

“กะรัต” ว่า “กะหัด”

ความจริงคำว่า “ยุโรป” นั้น ในสมัย ร.๕-ร.๖ ก็เคยใช้ “ยูโรพ” และคำว่า “กะหัด” นั้น แม้เดี๋ยวก็ยังเห็นอยู่ แต่ความแปลกนั้นอยู่ที่เขียนเป็นเสียงหนึ่ง อ่านเป็นอีกเสียงหนึ่ง ถ้าคนที่ไม่เคยได้ยินมาก่อนว่าอ่านกันอย่างไรก็คงลำบากอ่านไปคนได้ยินเข้าก็หัวเราะเหมือนกับเมื่อเราเป็นเด็ก ๆ อ่านว่า “จันท-โครบ” ฉะนั้น โดยเฉพาะคำหลังนี้ ทำไมไม่แบ่งพยางค์เสียเลย ให้เป็น “จันทโค-รพ” จะไม่สะดวกกว่าหรือ หรือว่ากลัวว่าคนจะนึกว่าตนไม่มีภูมิ

ทำไมหรือถึงเขียนอย่างอ่านอย่างเราหาไม่ อย่างน้อยไม่รู้ชัดเจนแต่เรารู้ว่าคำเหล่านั้นเป็นคำ “ยุโรป” หรือคำภาษาต่างประเทศทั้งสิ้น

ขอยกตัวอย่าง รถฟอร์ด น้อยคนนักที่จะอ่านตรงตัวว่ารถ ฟอร์ดหรือแม้ ฟอร์ด มีแต่อ่านว่ารถ “ฟอร์ด” กันทั้งนั้น

ก็แล้วถ้อยอย่างนั้นเขียนไปทำไมหรือทำเป็นแบบราชบัณฑิตยสถาน คำต่างประเทศละก็ให้เขียนเป็นกลวง ๆ ไว้ จะอ่านเสียงสูงต่ำอย่างไรก็ตามใจผู้อ่านเถิด เอาอย่างนั้นหรือ

รถอีกสกุลหนึ่งของอเมริกันหรือรถ Chevrolet เขาอ่านว่า “เซฟเวอร์เลท” ดงมชื่อชาวฝรั่งเศสผู้หนึ่ง เราอ่านเป็น “เซฟโรเล็ด” แต่นี้เป็น การอ่านผิดจริง ๆ และเลยกันมา จนแม้ผู้รู้ เช่นอย่างผู้เขียนถ้าอยู่ในเมืองไทยก็ต้องอ่านเป็น “เซฟโรเล็ด” เหมือนกันไม่เช่นนั้นเขาจะหาว่าทำเป็นหัวนอก แต่ถ้าพูดอย่างย่อว่า “รถเซฟ” หัวนอกหัวในรู้หรือไม่ก็ใคร ๆ กัน

การอ่านในภาษาไทยก็เป็นเรื่อง “เซอไพรส์” ไม่เลว ผู้เขียนเคยยกตัวอย่างมาแล้วในบทความก่อนหน้านี้ (เอกลักษณ์ ใน ศิลปวัฒนธรรมเล่มที่ หุดมาแล้ว น. ๒๖) ว่ากาญจน์ กาณท์ กาน (พลู) การ กาล กภาพ เหล่านี้ ออกเสียงสะกดเป็น “ก” นำ ทั้งสิ้น หรือวิรุฬห์ วิรุณ ออกเสียงเป็น “วิรุน” แม้กนสะกดนี้หาตัวอย่างได้ง่ายมาก

ข้างภาษาอังกฤษก็ไม่ยอมน้อยหน้า เอาชื่อเฉพาะ :

Maugham	อ่านว่า	มอม
Leicester	อ่านว่า	ลิสเตอร์
Cholmondeley	อ่านว่า	ซัมลีย์
Yeats	อ่านว่า	เยตส์ (แต่ Keats อ่านว่า คีตส์ ตามปกติ)

อย่าไปถามใครเลยว่าทำไมถึงอ่านดังนั้นนี้แหละเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของภาษา ตัวอย่างอันชัดเจนแจ่มแจ้งที่สุดอันหนึ่งในการอ่านอย่างเขียนอย่างของภาษาอังกฤษ ก็คือ ถ้า ough ไปประกอบเข้ากับตัวอักษรใดจะอ่านออกเสียงแตกต่างกันทั้งสิ้น

- rough, tough (รัพ, ทัพ)
- cough (ค็อฟ)
- through (ทรู)
- though, dough (โธ, โด)
- plough, bough (ฟลาว, บาว)

คงเป็นเหตุนี้ด้วยแหละที่ทำให้ GBS หรือ George Bernard Shaw ตั้งรางวัลไว้สำหรับผู้ที่คิดวิธีเขียนภาษาอังกฤษแบบใหม่ไม่ให้ “เฮงซวย” อย่างเดิม ซึ่งมีเอสตายไปหลายปีเต็มที่แล้ว ยังไม่มีใครได้รางวัลนั้น ที่จะเกรงว่าจะทำให้ภาษาอังกฤษเสียเอกลักษณ์ไปหรืออย่างไรไม่ทราบเลย

เจตนาที่ผู้เขียนบทความเรื่อง “เอกลักษณ์” นี้ ข้อหนึ่งก็เพื่อชี้ให้เห็นว่าไม่มีภาษาไหนดีกว่าภาษาไหน (อาจมีภาษาไทยนี้แหละ ดีกว่าเขานิิดเอาเข้าแล้วใหม่ละ) อย่างนี้กว่าเขานิิดดีกว่าหรือเลวกว่า และข้อขัดแย้งยุ่งย้งของภาษาทั้งเขียนทั้งพูดนั้นต้องมีอยู่วันยังค่ำและคืนยังรุ่งอย่างที

ตอบไม่ได้ก็มีและมียู่ทุกภาษา จึงควรทีเราจะสำเหนียกไว้และเรียนภาษาต่อไปด้วยความเยือกเย็น ไม่มโห้่งน่าน เพราะภาษานั้นคุ่มนุษย์แน่นอน

ถึงกระนั้น บางทีเราก็งเองง่าย ๆ ผู้เขียนดันไปเห็นข้อความหนึ่งทีพูดถึงคนจีนในปัจจุบันความตอนหนึ่งว่า

เดี๋ยวนี้คนจีนไม่มีการรอดตายกันแล้วต่างมีพอกันพอใช้แต่ก็ไม่พุ่มเพ็ญ

อีกตัวอย่างหนึ่งยังไปกว่านั้น :

มีเก้ออันนมมีเบาะสีส้มอ่อน ๆ อยู่

ตัวหนึ่ง ค่อนข้างเก๋าแล้ว

ทั้งสองอย่างไม่ใช่เอกลักษณ์ หากเป็นความสะเพร่าอย่างร้ายกาจของผู้พิสูจน์อักษรผู้พิมพ์ จำหน่าย บรรณาธิการ พวกนี้บาปหนาเพราะอาจทำให้เด็กรุ่นหลังมาอ่านพบเข้าก็นึกว่าเขาทำกันอย่างนี้ในสมัยนั้น ก็เลยทำตาม ปัญหาที่ซับซ้อนเป็นทวีคูณโทษเท่าที่จะให้ได้จึงมีสถานเดียวเท่านั้นเอง (ตัดตอนจากหนังสือ เอกลักษณ์บางอย่างของภาษาไทย, ศิลปวัฒนธรรม, ๓ : ๑๒ ตุลาคม ๒๕๒๘ น.- ๘ - ๑๘ ของศาสตราจารย์ กระแสร์ มลายาภรณ์)

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
วารสารใช้ภายในหอสมุด

๑/๑ ก.ย. 2543